

עונג שבת

שב"ק פר' "עקב" תשפ"ו

שנה מ"ו

גליון מס' 2304 / מערכת 0556726054

"...למטר השמים תשתה מים" [י"א, י"א]

אדם מעורבת. וכן המתבונן בתפקוד איברי האדם היה צריך להביאו לאמונה חושית, עי' חובת הלבבות שער הבחינה פ"ה, אבל המציאות שהרבה רופאים לא מאמינים אע"פ שרואים את נפלאות הבורא. ואחד מהרופאים נשאל ע"י בעל האבי עזרי זצ"ל מה הוא רואה באבר הלב, ואמר שרואה בזה מכונת שאיבה משוכללת. הרי שבמקום להתפעל מפלאי הבורא, כשהשכל עקום לא רואים כלום. [אילת השחר]

"ואספת דגנך ותירשך ויצהרך, ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת" [י"א, י"ד-טו]

ואדם אוכל ושבע, וממשיך הספרי: "וכן הוא אומר 'ורב תבואות בכוח שור' (משלי י"ד), ד"א מן הוולדות", ככל שהבהמה אוכלת היא נותנת וולדות.

הנציב בהעמק דבר מביא שני פירושים אחרים: א – מזה למדו חז"ל במס' ברכות מ. שחייבים לתת מזונות קודם לבהמתו ואח"כ יאכל בעצמו, ולכן התורה הסמיכה "ונתתי עשב בשדך לבהמתך" ואח"כ "ואכלת ושבעת".

אבל לפי הפשט הוא אומר שואכלת ושבעת אין זו הבטחה שמתייחסת לפסוקים הקודמים אלא לפסוקים הבאים שכאשר תאכלו ותשבעו ממשיכה התורה "הישמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים" וכו', כשאוכלים טוב יש חשש של וישמן ישורון ויבעט.

והנה בא"י כשמקיימים מצוות, יורד גשם ויש פחות טירחא מבשאר ארצות, אבל מצד שני זקוקים תמיד לנס שירבו גשמים, וירידת הגשמים זה דבר שמביא לאמונה, ובעיקר לעוסקים בחקלאות.

ובמס' שבת ל"א. אמרינן "אמונת עתיד" זה סדר זרעים, ואע"פ שהכל בהשגחה פרטית מ"מ בכל דבר שמעורב יד אדם פחות מתעוררים להכיר את השגחת ה', אבל בגשמים אין יד "ואספת דגנך ותירשך ויצהרך, ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת" היו צריכות להיכתב בסוף פסוק י"ד, לפני ונתתי עשב בשדך לבהמתך, וכפי שכותב הש"ח "וכי בשביל שיהא מאכל לבהמתו הוא שבע". ולכן מתרץ רש"י שהמלים "ואכלת ושבעת" לא מתייחסים למשפט הקודם אלא "הרי זו ברכה אחרת – שתהא ברכה מצויה בפת בתוך המעיין", ואילו הא"ע מפרש ש"ואכלת ושבעת" – "שב אל דגנך ותירשך ולא אל הקרוב שהוא עשב בשדך", ואילו הרמב"ן מפרש "והנכון בעיני שהוא שב אל הכל, ואכלת ושבעת – דגן, ותירוש ויצהר, וגם בני צאן ובקר", היינו שואכלת ושבעת- גם מהבהמות.

ומביא הרמב"ן את הספרי: "ואכלת ושבעת, כשבהמתך אוכלת ושבעת [אזי היא] עובדת את האדמה", כלומר כשהבהמות אוכלות כמו שצריך הן עובדות את האדמה כראוי

שם במקום, רצו למחות באותו איש פשוט, וי"ס עיכב בעדם, וגם ויתר על הקדישים וענה ולימד להם שזכות עשיית נחת רוח וחסד ליהודי אחר [שהוא מצוה מהתורה] עולה מזכות המצוה לעילא ולעילא מכל נוסח הקדיש, אשר הוא אינו מהתורה.

מסופר על רבי ישראל סלנט, שהתכוון לעבור לפני התיבה ביום יארציט של אמו, והיה שם בבית הכנסת איש פשוט שרצה לעבור לפני התיבה עבור עילוי נשמת בתו שמתה. כידוע, חובת הבן לאמו, קודמת לחובת האב על בתו, ואע"פ שתלמידיו שהיו

דברים שאסרו חכמים משום שטרי הדיוטות [סימן ש"ז]

לכ"ע אין בזה איסור, דנחלקו רק בעיון בלי הוצאה בפה. [כ"ב ב' "תהלה לדוד" סי' ש"ז]. ד. כתב שתחת הצורה, ג"כ נאסר כנ"ל כמו תמונות של רבנים, שכתוב תחתם שם של הרב [אור לציון פ' כ"ו ב']. ה. מה שמצוי לשלוח לכבוד שמחה [כלה וכי"ב] עציצים ומצורף להם מכתב איחולים, אין לקרוא בשבת כמו אגרת שלומים. ו. קריאת מודעות הקשורים לענייני בית הכנסת וצרכי הציבור, י"ל דהוי כדבר מצוה [עי' מ"ב סי' ש"ו ס"ק כ"ב]. ז. הזמנות לבר מצוה ולחתונות י"א דהוי דבר מצוה, וי"א דהוי כאגרות רשות, ואם צריך לידע לשבת זו להיכן לילך שרי. [5708673]

אם תרצה – תמצא!

מסמן הוא בצבע אדום, ובכך היא מתקדשת בקדושת מעשר בהמה, וכך הוא ממשיך ומתחיל בסיבוב חדש, עד הבהמה העשירית אשר היא שוב קדושה, וחוזר חלילה. ולכאורה, אנו תוהים, לשם מה נדרש כל ה"עסק" הזה? הרי בעל הצאן יודע בדיוק כמה כבשים נולדו לו השנה!! במקום להעביר, ולספור, ולסמן – הוא יכול פשוט לחלק את סך הבהמות שנולדו – לעשר, ואת הכמות הזו של הבהמות – לתת לכהן! אילו היו באים לאדם שנולדו לו השנה מאה טלאים, ומבקשים ממנו לתת עשר מהן לכהן – הוא היה משתומם: "עשר בהמות? כל כך הרבה? זה כמעט עדר!!" לכן, אומר לו הקב"ה כביכול, תתחיל לספור! הכבש הראשון – בשבילך, השני – בשבילך, השלישי – בשבילך, גם את הכבש השמיני והתשיעי תוכל להשאיר ברשותך, ורק את העשירי – עליך לתת לכהן. הרעיון העומד מאחורי הדברים – פשוט: אופן זה של הפרשה מאלץ אותו להתבונן – במה שיש לו, וממילא הרבה יותר קל לו לתת לזולת בלב שלום. וגם אנו – צריכים להשתמש באותה עצה בדיוק. עלינו להתבונן ברוב השפע והטובה שהשפיע עלינו הקב"ה, ואז לא ירע לבבנו כאשר נפריש מעט מהטובה הזו גם עבור אחרים כרצון ה'!! [נתיבי אור]

א. אסרו חכמים לקרוא בשטרי הדיוטות בשבת, כגון חשבון מים, חשמל, טלפון, וכן באגרות ששלח לו חברו רשימות שונות של דברי חול, כגון אורחים ומיני מאכלים שהכין, משום שנאמר "וכבדתו וכו' ממצוא חפצין" – חפץ אסורים, ועוד – שמא ימחוק [ש"ז, י"ג]. ב. אפי' כתב גבוה כמו שלט רחוב אסור, דלא חלקו, אבל כתב חקוק שעל כותל מותר. ג. נקטינן שגם קריאה בעיניו בלי להוציא בפיו אסורה, על כן יש להיזהר לא לקרוא מודעות הרחוב בשבת, ואף לא שמות רחובות, אלא כשצריך לילך לדבר מצוה, אך מה שרואה בדרך ראה מבלי להסתכל.

לפעמים, נתקלים אנו באדם שאומר: "באמת הייתי רוצה לעשות צדקה וחסד, באמת הייתי רוצה להיטיב עם הבריות, אולם מה אעשה? אין לי אמצעים!"... ובכן, עלינו לדעת, כי אין כל אמת בטענה זו, וכפי שיכולים אנו ללמוד מדברי הפסוק במשלי [כ"א, כ"א]: "רודף צדקה וחסד – ימצא חיים צדקה וכבוד". וכך אומר לנו כביכול שלמה המלך עליו השלום: אל תאמר כי רוצה אתה ליתן צדקה – אלא שאין הסיפק בידך... כי אם אמנם היית רוצה באמת – היית מוצא את האפשרויות לעשות זאת! הקב"ה היה דואג לזמן לך את היכולת למלא את שאיפתך ולהיטיב עם כל העולם כולו, ולא זו בלבד – אלא שאף חיים וכבוד היית מוצא בדרך אגב!... איך לעבור את המחסום? כמעט כל אחד מאתנו – היה רוצה להיות נדיב לב, וכמעט כל אחד מאתנו – יכול היה לעשות זאת... כל אחד – על פי הנתונים המיוחדים שלו. אלא מה? ישנו מחסום מסוים – המקשה על האדם לפתוח את ה"ד", לשלוח מהכיס את הכסף, ולתת אותו לצדקה... עצה נפלאה בכדי להתגבר על המחסום הזה למדים אנו ממעשר בהמה: מעבירים את כל הבהמות במקום צר – בו אינן יכולות לצאת אלא אחת אחת, ובעל הבית סופר אותן: אחת, שתיים, שלוש, – עד הבהמה העשירית, אותה

לע"נ רב אהרן שמעון ב"ר יצחק שלמה ז"ל, לע"נ הרב משה דוד ב"ר שלום העשל ז"ל, לע"נ הרב דניאל ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ הרב יעקב יצחק ב"ר אהרן שמעון ז"ל, לע"נ מרת שרה ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ מרת צפורה ב"ר אליעזר יצחק ז"ל, לע"נ דינה ב"ר שלום ז"ל